

DET KONGELIGE
KLIMA- OG MILJØDEPARTEMENT

NOAH for dyrs rettigheter
Dronningensgate 13
0152 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

22/2629-4

29. august 2022

Avgjørelse av klagesak - kvote for lisensfelling av jerv i region 3 2022/2023

Klima- og miljødepartementet viser til klage fra NOAH – for dyrs rettigheter (NOAH) av 18. juli 2022 på rovviltnemnda i forvaltningsregion 3 (tidligere Oppland) sitt vedtak av 27. juni 2022 om kvote for lisensfelling av jerv i region 3 i 2022-2023.

Klima- og miljødepartementet opprettholder rovviltnemnda i region 3 sitt vedtak av 27. juni 2022 om kvote for lisensfelling av jerv i 2022/2023. Departementet har lagt vekt på skadehistorikken og skadepotensialet knyttet til jerv i region 3, og finner at vilkåret om at fellingen vil avverge skade på tamrein og husdyr er oppfylt. Departementet finner også at kvoten ikke truer bestandens overlevelse, og at det ikke er andre tilfredsstillende løsninger enn uttak gjennom lisensfelling. Departementet har videre lagt vekt på at kvoten ikke vil være til hinder for at bestandsmålet for regionen kan nå neste år. Klagen er dermed ikke tatt til følge.

Til orientering ble lisensfellingsperioden for jerv nylig endret, slik at perioden nå starter 20. august, jf. brev fra departementet 18. august 2022. Det vil si at nemndas vedtak om kvote for lisensfelling av jerv i 2022/2023 har virkning fra og med 20. august.

Saksgang

Rovviltnemnda i region 3 vedtok 27. juni 2022 en kvote for lisensfelling av jerv i 2022/2023. Vedtaket ble påklaget av NOAH 18. juli 2022. Rovviltnemnda behandlet klagen 10. august 2022, og opprettholdt vedtaket. Saken ble oversendt Klima- og miljødepartementet 15.

Postadresse
Postboks 8013 Dep
0030 Oslo
postmottak@kld.dep.no

Kontoradresse
Kongens gate 20
www.kld.dep.no

Telefon*
22 24 90 90
Org.nr.
972 417 882

Avdeling
Naturforvaltningsavdelingen

Saksbehandler
Maline Salicath
Gordner
22 24 60 72

august 2022 for endelig avgjørelse. Miljødirektoratet ga sin samlede faglige vurdering av lisensfellingskvotene for jerv for landet som helhet 11. august 2022.

Klagers anførsler

NOAH mener det ikke er hjemmel for felling av jerv for å regulere bestanden ned mot bestandsmålet. NOAH mener kvoten er uforholdsmessig høy, og at det ikke finnes noe kunnskapsgrunnlag eller juridisk grunnlag for å åpne for lisensjakt på jerv i dette omfanget, jf. naturmangfoldloven § 18 bokstav b. NOAH mener det ikke finnes hjemmel for å tillate lisensjakt i den jerveprioriterte sonen, jf. naturmangfoldloven § 18 første ledd bokstav c. NOAH mener at vilkåret om andre tilfredsstillende løsninger ikke er oppfylt. NOAH peker på at det ikke er gitt noen objektiv eller verifiserbar begrunnelse for hvorfor andre løsninger ikke er tilfredsstillende. NOAH mener det finnes alternative tiltak, f.eks. tidlig nedsanking. NOAH mener rovviltnemnda ikke har vurdert tilstrekkelig hvordan felling av 7 hunndyr i beiteprioritert område vil påvirke bestanden på kort eller lang sikt, og heller ikke vurdert hvordan dette vil påvirke muligheten for å nå bestandsmålet neste år. NOAH ber om at rovviltnemndas vedtak erklæres ugyldig, og at det i alle fall ikke tillates felling av jerv i jerveprioritert sone i regionen.

Rovviltnemndas vurdering

I behandlingen av klagen fant rovviltnemnda at den har hatt tilgang til den nødvendige og eksisterende kunnskap for å fatte et gyldig vedtak om kvotens størrelse og om lisensfellingsområde. Nemnda kunne ikke se at det var innkommet nye opplysninger eller andre hensyn som ikke var kjent på vedtakstidspunktet. I saksframlegget fra sekretariatet som ligger til grunn for rovviltnemndas behandling av klagen, ble følgende vurdert:

«Om kvotestørrelse

[...] Sekretariatet viser til at nemnda har fått forelagt den siste tilgjengelige vitenskapelige kunnskapen om jervens bestandsstatus og utvikling i region 3 gjennom de senere år, herunder oversikt over antallet ynglinger og avgang i bestanden.

[...]

Sekretariatet anser at nemnda har begrunnet sitt vedtak, og at det ikke har kommet fram nye opplysninger i klagen knyttet til bestandssituasjon som ikke var kjent for nemnda på vedtakstidspunktet. Etter at vedtaket ble gjort har det derimot tilkommet ny informasjon gjennom yngleregistreringer. På vedtakstidspunktet var det dokumentert en yngling i region 3, mens det senere er dokumentert ytterligere en yngling på barmarkskontroll. Det er altså to dokumenterte ynglinger i region 3 i 2022.

Om hjemmelsgrunnlaget for felling

[...] Rovviltnemnda har i tråd med saksframlegget og sekretariatets innstilling kommet til at felling kan skje med hjemmel i naturmangfoldloven § 18 b i hele regionen. Gjennom saksframlegget er nemnda forelagt de juridiske rammene for lisensfelling av jerv. Sekretariatet har samtidig gjort en konkret vurdering av hjemmelsgrunnlaget innenfor det fellingsområdet som ble anbefalt i innstillingen. Sekretariatet kom til at det innenfor hele regionen foreligger et skadepotensial som gir hjemmel for felling

etter naturmangfoldloven § 18 b. Saksutredningen utgjør en del av begrunnelsen for nemndas vedtak på dette punktet-.

[...] Sekretariatet viser til at vurderinger av vilkåret om at formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte inngår i drøftingene i saksframlegget som danner grunnlaget for nemndas vedtak.»

Miljødirektoratets faglige tilråding

Miljødirektoratet skriver i sin faglige tilråding av 11. august 2022 blant annet følgende om bestandssituasjonen for jerv i Norge:

«I årene 2019-2021 ble det registrert henholdsvis 62, 63 og 60 kull på landsbasis (tabell 3). Av de registrerte kullene er henholdsvis 39, 41 og 38 kull registrert innenfor forvaltningsområde for jerv. [...] Per 8. august 2022 er det blitt registrert 49 ungekull av jerv i år, noe som er en betydelig nedgang sett opp mot de tre foregående årene. Av disse kullene er det foretatt 5 ekstraordinære uttak på hilokaliteter i prioriterte beiteområder. I kommunene Luster, Opdal, Surnadal og Tana er det tatt ut ett mordyr og samtlige valper på kjente hilokaliteter, i tillegg er to årsvalper tatt ut fra et hi i Engerdal kommune. Uttakene er utført av Statens Naturoppsyn etter beslutninger fra Miljødirektoratet våren 2022. Det er til nå i år registrert 31 kull innenfor forvaltningsområdene for jerv på landsbasis. Det er kun i region 5 at det er registrert flere kull enn måltallet for regionen innenfor forvaltningsområdet inneværende år.»

Miljødirektoratet viser i sin faglige tilråding til at den skandinaviske jervebestanden i 2021 ble beregnet til 1023 jerv som er ett år eller eldre. Den norske delen av bestanden ble anslått til 386 individer. Direktoratet viser videre til kjent avgang av jerv i Norge og i Skandinavia. I Norge var det i 2021/2022 (1. april - 31. mars) en avgang på 42 dyr under skadefelling, 60 dyr under lisensfelling og 8 under annen avgang. Per 15. juli 2022 var det registrert en avgang på 19 dyr i 2022/2023. Direktoratet viser til at det i perioden fra 1. april 2021 til 31. mars 2022 ble registrert 112 døde jerver i Norge, og 9 døde jerver i Sverige. Fra 1. april til 15. juli 2022 er det registrert 21 døde jerver, 19 i Norge og to i Sverige. Direktoratet har ikke data for felling av jerv i Finland og Russland.

Om bestandens overlevelse sett opp mot de vedtatte kvotene, skriver Miljødirektoratet blant annet følgende:

«Et samlet uttak av dyr tilsvarende nemndenes vedtak vil etter vår vurdering ikke kunne true bestandens overlevelse. Forutsatt at den svenske forvaltningen fortsetter med en mengde uttak på samme nivå som de senere år.

Den norske jervebestanden er delt inn i ulike genetiske delpopulasjoner. En av disse er den sørvestnorske bestanden, som er liten og relativt isolert. Den har sitt opphav i områdene sør for Trondheimsfjorden og vest for grenselinjen som utgjøres av E6 fra Trondheim til Ulsberg og videre langs Rv3 nedover Østerdalen i Hedmark.

Forvaltningen har i en årrekke vært opptatt av å sikre god forbindelse mellom den sørvestnorske delbestanden og den større østlige og nordlige bestanden for å forhindre isolasjon og genetisk utarming. Overvåkingen tyder på at det i de senere årene har vært en tilstrekkelig genflyt mellom delbestandene. Direktoratet mener imidlertid at det fremdeles er viktig å sikre tilstrekkelig gode muligheter for genetisk interaksjon gjennom en bevisst soneforvaltning og bestandsregulering gjennom lisensfelling. Noe som tilsier at det bør være en særlig høy terskel for uttak av jerv innenfor jervesonene i den sørvestnorske delbestandens leveområder.

Om kvotene sett hen til mulighetene for bestandsmåloppnåelse skriver Miljødirektoratet blant annet følgende:

«Vi kan konstatere at antall kull i den norske delen av bestanden har ligget noe over det nasjonale bestandsmålet på 39 årlige kull av jerv i perioden 2019-2021 (tabell 3). Antall kull registrert innenfor forvaltningsområdene for jerv har i samme periode ligget nær det nasjonale måltallet, men med betydelige regionale variasjoner målt mot de regionale måltallene.

23 av de 60 jervene som ble felt av lisensjegere sesongen 2021/2022 ble felt innenfor forvaltningsområdene, hvorav 5 voksne hunndyr i Oppland. Foreløpige data over ynglinger våren 2022 tilsier at det vil bli færre ynglinger i år, enn hva som har vært påvist de siste årene. Etter vår vurdering gir de foreløpige dataene for ynglinger inneværende sesong samt kunnskap om felte dyr de siste sesongene grunn til å være mer restriktive med å åpne for lisensfelling innenfor forvaltningsområdene for jerv enn hva nemndene i sum legger opp til. Og vi vil anbefale Klima- og miljødepartementet å redusere kvotene som er satt innenfor forvaltningsområdene for jerv i region 5, 6 og 8, ved endelig fastsettelse av kvotene.»

Miljødirektoratet konkluderer med følgende:

«Miljødirektoratet legger til grunn at Norges del av den skandinaviske jervebestanden skal forvaltes slik at bestanden holdes nær bestandsmålene for hver av regionene og nær det samlede nasjonale bestandsmålet på 39 årlige ynglinger.

Miljødirektoratet vurderer at den totale lisensfellingskvoten i Norge, er satt høyt. Det må forventes at en eventuell effektivering av hele den vedtatte kvoten, vil gi en betydelig reduksjon i den norske delbestanden av jerv. Direktoratet vurderer det som sannsynlig at nasjonale bestandsmålet ikke vil kunne nås kommende sesong, dersom vedtakene som er fattet av rovvilt nemndene samlet sett effektueres i sin helhet. Det er imidlertid sett i lys av kjent fellingsstatistikk, svært lite sannsynlig at kvotene som er vedtatt vil bli effektivert under lisensfelling. Direktoratet bemerker at det er positivt at interesse for lisensfelling av jerv og aktive jegere har bidratt til flere jerv felt på lisensfelling. Vi mener det er viktig å fortsatt styre fellingsaktivitet til de områder som kan begrense skader forårsaket av jerv.

Det har det blitt praktisert en tilnærming der kvotene i seg selv ikke skal virke begrensende for adgangen til lisensfelling av jerv i beiteprioriterte områder i de fleste regionene. Dersom dette fortsatt legges til grunn må fastsettelse av kvoter innenfor forvaltningsområdene etter vår vurdering være mer restriktiv. Den samlede kvoten for jerv innenfor forvaltningsområdene er for kommende sesong satt til maksimalt 75 dyr hvorav 45 hunndyr. Denne bør etter vår vurdering nedjusteres kraftig.

Konkret vil vi anbefale Klima- og miljødepartementet å redusere hunndyrkvotene som er satt innenfor forvaltningsområdene for jerv i region 6 og 8 ved endelig fastsettelse av kvotene. For region 5 er det usikkert om det er juridisk grunnlag for felling av jerv i deler av områdene som nemnda har vedtatt å åpne for lisensfelling, og vi anbefaler at KLD fastsetter områdeavgrensning for lisensfelling som foreslått av sekretariatet til rovviltnemnda i region 5.»

Vi viser for øvrig til tilrådingen i sin helhet.

Klima- og miljødepartementets vurdering

Rettslige utgangspunkter og naturmangfoldloven § 5 og §§ 8-12

I det påklagede vedtaket har rovviltnemnda i region 3 vedtatt en kvote for lisensfelling av 7 jerv, hvorav en hunndyrkvote på maksimalt 7 hunndyr i Oppland kommende fellingsperiode. Av disse kan 3 dyr, hvorav 1 hunndyr felles i jerveprioritert sone.

Departementet har behandlet saken etter naturmangfoldloven (nml.) §§ 18 og 77 og rovviltforskriften §§ 7, 8 og 10. Etter naturmangfoldloven § 18 kan det tillates felling av jerv for å avverge skade på blant annet husdyr og tamrein. Departementet har i denne saken ikke funnet det nødvendig å vurdere vilkåret i nml. § 18 første ledd bokstav c, om uttak for å ivareta «allmenne helse- og sikkerhetshensyn eller andre offentlige interesser av vesentlig betydning».

Det er i tillegg vilkår at formålet med uttaket ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte, og at uttaket ikke truer bestandens overlevelse, jf. nml. § 18 andre ledd.

Departementet legger, i henhold til nml. § 7, prinsippene i nml. §§ 8-10 og 12 til grunn som en integrert del av avgjørelsen. Det samme gjelder nml. § 14 om andre viktige samfunnsinteresser. Departementet anser at kunnskapsgrunnlaget i hovedsak er basert på eksisterende og tilgjengelig kunnskap, og at kravet i nml. § 8 er oppfylt. Når det gjelder effekten av påvirkninger, jf. nml. § 10, foreligger det betydelig kunnskap om den samlede belastningen som jerv blir utsatt for i form av rapporter om bestanden og annen vitenskapelig kunnskap, slik som kunnskap om bestandsstørrelse, bestandsutvikling, lovlig felling mm. Lisensfelling og skadefelling er de dominerende årsakene til avgang av jerv. Miljøforvaltningen har derfor i stor grad oversikt over den samlede belastningen for jerv. Departementet vurderer at det foreligger tilstrekkelig kunnskap i saken, og føre-var-prinsippet

i nml. § 9 får derfor mindre betydning. Prinsippet i nml. § 11 anses ikke som relevant i denne saken fordi det ikke er aktuelt å stille fordyrende vilkår.

Forvaltningsmålet for arter i nml. § 5 er trukket inn i den skjønnsmessige vurderingen av saken. På rovviltfeltet må forvaltningsmålet ses i sammenheng med de vedtatte bestandsmålene som Stortinget har fastsatt for de fire store rovdyrartene, og skal forstås slik at det ikke er til hinder for en geografisk differensiert rovviltforvaltning, jf. Ot.prp. nr. 52 (2008-2009) s. 376. Nml. § 5 og prinsippet om en geografisk differensiert rovviltforvaltning er konkretisert i rovviltforskriften §§ 3 og 4 og de regionale forvaltningsplanene for rovvilt. De nasjonale bestandsmålene er videre fordelt på forvaltningsregionene for rovvilt, jf. rovviltforskriften § 4. Det er fastsatt et bestandsmål på fire årlige ynglinger av jerv i region 3.

Vilkåret om at uttaket ikke må true bestandens overlevelse

Det følger av nml. § 18 andre ledd at vedtak etter bestemmelsens første ledd bokstav a til f bare kan treffes hvis uttaket ikke truer bestandens overlevelse. Vilkåret må vurderes konkret i den enkelte sak, og terskelen kan tenkes å variere avhengig av blant annet fellingsgrunnet og kunnskapsgrunnet, jf. HR-2021-662-A, som gjaldt tre vedtak fra Klima- og miljødepartementet om lisensfelling av ulv. Eventuell usikkerhet om den fremtidige utviklingen av en bestand har betydning i vurderingen, og det ligger en viss margin i begrepet «truer» bestandens overlevelse, jf. HR-2021-662-A.

Departementet viser til Miljødirektoratets redegjørelse av bestandssituasjonen i den faglige tilrådingen. Departementet legger til grunn direktoratets vurdering om at uttak av lisensfellingkvoten ut fra tilgjengelig kunnskap ikke vil være til skade for bestandens overlevelse, og finner at vilkåret om at uttaket ikke må true bestandens overlevelse er oppfylt, jf. nml. § 18 andre ledd.

Vilkåret om at uttaket må avverge skade

Etter nml. § 18 første ledd bokstav b kan uttak av jerv tillates for å «avverge skade» på blant annet husdyr og tamrein. Bestemmelsen stiller et visst minstekrav til skadens omfang og alvorlighetsgrad, jf. HR-2021-662-A.

I sekretariatets saksframlegg, som ligger til grunn for rovviltnemndas vedtak, går det frem at det i reindriftsåret 2020/2021 ble erstattet 29 tamrein tapt til jerv i regionen. Dette var en oppgang fra forrige reindriftsår, da det ble erstattet 16 tamrein. Det går videre frem at det i 2021 ble erstattet til sammen 2205 sau og lam som tapt til jerv i regionen. I saksframlegget er det blant annet vurdert at

«Det slippes et stort antall husdyr og tamrein på beite i region 3/ Oppland, og det forekommer årlig skader på beitedyr forårsaket av jerv. Hvor skadene oppstår, og hvor omfattende de er, varierer fra år til år. Skader forårsaket av jerv kan forekomme i alle områder innenfor regionen der det er sau eller tamrein på beite, men ut fra dokumenterte skader i Rovbase og tall fra erstatningsoppgjøret viser at enkelte områder peker seg ut med årvisse og relativt omfattende skader.»

Departementet anser at det er stor sannsynlighet for at det også vil oppstå skader av et visst omfang og av en viss alvorlighetsgrad på sau og tamrein i regionen i 2022/2023, og finner at vilkåret i nml. § 18 første ledd bokstav b om å avverge skade er oppfylt.

Vilkåret om at formålet ikke kan nås på en annen tilfredsstillende måte

Det følger av naturmangfoldloven § 18 andre ledd at vedtak etter bestemmelsens første ledd bokstav a til f bare kan treffes hvis «formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte».

I vurderingen av vilkåret vil prinsippet om en geografisk differensiert forvaltning veie tungt, jf. også nml. § 12. Av rovviltforliket 2011 (Stortingets vedtak 687 i behandlingen av dokument 8:163 S (2010-2011)) framgår det at soneinndelingen må forvaltes tydelig, noe som blant annet innebærer at beitenæring skal tilpasses rovvilt i de områder der rovvilt har prioritet, mens det i prioriterte beiteområder skal gjøres raske uttak av rovvilt som gjør skade på beitedyr.

I saksframlegget fra sekretariatet er det blant annet vurdert at

«Tidlig sanking gjennomføres i liten grad. Hovedsakelig gjennomføres det da som akutt-tiltak. Sekretariatet mener at dette kan gjøres i større omfang, og som et planlagt tiltak i de mest utsatte beitelagene. [...] Tidlig nedsanking er et tiltak som kan være effektivt i de aller mest skadeutsatte områdene.»

Departementet understreker at det fortsatt skal arbeides aktivt med effektive forebyggende tiltak, slik som tidlig nedsanking av sau/lam, i områder rovviltnemndene har prioritert for ynglinger av jerv. Forebyggende tiltak skal være det primære tiltaket for å avverge skader i slike områder. Samtidig ser departementet at det er vanskeligere å gjennomføre like effektive tiltak som skiller beitedyr og jerv i tid og rom når det kommer til tamrein. Departementet viser også til vurderingen i saksframlegget fra sekretariatet om at «*det [er] mange områder der dyretall og forgrunnlag gjør tidlignedsanking lite egnet, også innenfor jerveprioritert område*». Sekretariatets vurdering er derfor at «*Etter sekretariatets oppfatning er det likevel et behov for et begrenset uttak også innenfor forvaltningsområde for i tilfredsstillende grad å kunne redusere potensialet for skader kommende år.*» Departementet legger denne vurderingen til grunn.

På denne bakgrunn mener departementet at det ikke foreligger andre tilfredsstillende løsninger enn å vedta en kvote for lisensfelling av jerv i region 3, som også omfatter forvaltningsområdet for jerv som fastsatt i nemndas vedtak, og anser dermed vilkåret om at formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte som oppfylt, jf. nml. § 18 andre ledd.

Samlet vurdering

Departementet har funnet at vilkårene i nml. § 18 er oppfylt for lisensfelling av jerv som vedtatt av rovviltnemnda i region 3 den 27. juni 2022.

Bestanden av jerv ligger over bestandsmålet både nasjonalt og i region 3. Det nasjonale bestandsmålet for jerv er 39 årlige ynglinger, jf. rovviltforskriften § 3. Det ble registrert 63 ynglinger av jerv i Norge i 2020, men ni av disse ble avlivet ved hiuttak. Det regionale bestandsmålet i region 3 er 4 årlige ynglinger, jf. rovviltforskriften § 4. I 2021 ble det registrert 8 ynglinger i regionen, hvorav 2 ble avlivet ved hiuttak. Miljødirektoratet anbefaler ikke konkrete endringer i kvoten som er vedtatt av rovviltnemnda, og departementet forstår tilrådingen slik at kvoten ikke vil være til hinder for at bestandsmålet for regionen kan nås neste år. Departementet kommer etter dette til at rovviltnemndas vedtak om lisensfellingskvote for jerv i region 3 for lisensfellingsperioden 2022/2023 opprettholdes.

Departementets konklusjon

Klima- og miljødepartementet opprettholder rovviltnemnda i region 3 sitt vedtak av 27. juni 2022 om kvote for lisensfelling av jerv i 2022/2023. Departementet har lagt vekt på skadehistorikken og skadepotensialet knyttet til jerv i region 3, og finner at vilkåret om at fellingen vil avverge skade på tamrein og husdyr er oppfylt. Departementet finner også at kvoten ikke truer bestandens overlevelse, og at det ikke er andre tilfredsstillende løsninger enn uttak gjennom lisensfelling. Departementet har videre lagt vekt på at kvoten ikke vil være til hinder for at bestandsmålet for regionen kan nås neste år. Klagen er dermed ikke tatt til følge.

Med hilsen

Torbjørn Lange (e.f.)
avdelingsdirektør

Maline Salicath Gordner
rådgiver

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Kopi

Miljødirektoratet
Rovviltnemnda i region 3
Statsforvalteren i Innlandet